

3.1. Sposób ujęcia w sprawozdaniu Rb-28S transakcji wyszczególnionych w pyt. 3

	Nakłady inwestycyjne				Pozostałe płatności			
	sposób ujęcia transakcji		wydatki wykonane (w zł)	zobowiązania wg stanu na koniec okresu sprawozdawczego (w zł)	sposób ujęcia transakcji		wydatki wykonane (w zł)	zobowiązania wg stanu na koniec okresu sprawozdawczego (w zł)
	rozdział	paragraf			rozdział	paragraf		
0	1	2	3	4	5	6	7	8
1								
2								
...								

3.2. Czy jednostka realizowała w roku sprawozdawczym przedsięwzięcia w formule partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP) inne niż z zakresu poprawy efektywności energetycznej?

nie	☐ 1
tak	☐ 2

Nazwa umowy i rok zawarcia	Kontraktowa wartość nakładów inwestycyjnych (w zł)	Faktyczna wartość nakładów inwestycyjnych (w zł)		Wartość płatności na rzecz partnera prywatnego (wg rodzajów)				Czy operacja została ujęta w sprawozdaniu Rb-Z		
		w roku sprawozdawczym	narastająco od początku realizacji umowy	spłata nakładów inwestycyjnych (w zł)		pozostałe płatności (w zł)		tak/nie	wartość (w zł)	
				w roku sprawozdawczym	narastająco od początku realizacji umowy	w roku sprawozdawczym	narastająco od początku realizacji umowy			
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
...										

4. Czy jednostka utworzyła spółkę specjalnego przeznaczenia/celową/komunalną?

nie	☐ 1
tak	☐ 2

Nazwa spółki	Regon	Posiadane udziały w spółce (w %)	Rok utworzenia	Czy udziały (akcje) objęła instytucja finansująca tak/nie
0	1	2	3	4
1				
2				
...				

4.1 Czy jednostka przystąpiła do spółki specjalnego przeznaczenia/celowej/komunalnej?

nie	☐ 1
tak	☐ 2

Nazwa spółki	Regon	Posiadane udziały w spółce (w %)	Rok przystąpienia	Czy udziały (akcje) objęła instytucja finansująca tak/nie
0	1	2	3	4
1				
2				
...				

5. Zobowiązania w podziale na grupy wierzycieli (z wyłączeniem wartości kredytów i pożyczek/papierów wartościowych/przyjętych depozytów wykazanych w sprawozdaniu Rb-Z) stan w dniu 31 XII (w zł)

		Z tytułu dostaw towarów i usług		Z tytułu podatków i składek na ubezpieczenie społeczne		Pozostałe	
		razem	w tym niewymagalne	razem	w tym niewymagalne	razem	w tym niewymagalne
0	1	2	3	4	5	6	7
Ogółem (w. 02+14)	01						
Wierzyciele krajowi razem (w. 03+08+09+10+11+12+13)	02						
podmioty sektora finansów publicznych razem (w. 04+05+06+07)	03						
grupa I	04						
grupa II	05						
grupa III	06						
grupa IV	07						

bank centralny	08						
banki	09						
pozostałe krajowe instytucje finansowe	10						
przedsiębiorstwa niefinansowe	11						
gospodarstwa domowe	12						
instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	13						
Wierzyciele zagraniczni razem (w. 15+16)	14						
podmioty należące do strefy euro	15						
pozostałe podmioty zagraniczne	16						

6. Czy jednostka w roku sprawozdawczym przejęła zobowiązania innego podmiotu?					nie	☐ 1
					tak	☐ 2
Nazwa jednostki		Regon	Wartość przejętych zobowiązań (w zł)	Tytuł przejętych zobowiązań	Czy operacja została ujęta w sprawozdaniu Rb-Z? (tak/nie)	
0	1	2	3	4	5	
1						
2						
...						

7. Czy jednostka w roku sprawozdawczym umorzyła należności od innego podmiotu?					nie	☐ 1
					tak	☐ 2
Nazwa jednostki		Regon	Wartość umorzonych należności (w zł)	Tytuł umorzonych należności	Czy transakcja została ujęta w sprawozdaniu Rb-27S? (tak/nie)	Czy operacja została ujęta w sprawozdaniu Rb-N? (tak/nie)
0	1	2	3	4	5	6
1						
2						
...						

8. Czy jednostka posiada długoterminowe zobowiązania wynikające z umów nienazwanych związanych z finansowaniem usług, dostaw, robót budowlanych?					nie	☐ 1
					tak	☐ 2
Zobowiązania długoterminowe:		Wartość zobowiązań ogółem (w zł)		Czy operacje zostały ujęte w sprawozdaniu Rb-Z		
0		1		tak/nie		wartość (w zł)
				2		3
Ogółem	1					
w tym	2	przejęte przez instytucje finansowe				
	3	zrestrukturyzowane				

9. Czy jednostka w roku sprawozdawczym zawarła umowę wsparcia?						nie	☐ 1
						tak	☐ 2
Nazwa jednostki, z którą zawarto umowę		Regon	Okres na jaki zawarto umowę	Wartość umowy (w zł)	Płatności (w okresie sprawozdawczym) na rzecz podmiotu, z którym została zawarta umowa (w zł)	Sposób ujęcia transakcji w sprawozdaniu Rb-28S	
						rozdział	paragraf
						wartość (w zł)	
0	1	2	3	4	5	6	7
1							
2							
...							

10. Czy jednostka w roku sprawozdawczym otrzymała dywidendę?		nie	☐ 1
		tak	☐ 2

Nazwa spółki przekazującej dywidendę		Regon	Posiadane udziały w spółce przekazującej dywidendę (w %)	Wartość dywidendy (w zł)
0	1	2	3	4
1				
2				
...				

11. Czy jednostka w roku sprawozdawczym podwyższyła kapitał zakładowy spółek zależnych, stowarzyszonych i celowych?								nie	☐ 1		
								tak	☐ 2		
Nazwa spółki	Regon	Kwota podwyższenia kapitału zakładowego (w zł)	Posiadany w spółce udział kapitału po zarejestrowaniu podwyższenia (w %)	Szczegółowy opis transakcji			Czy transakcja została ujęta w wydatkach budżetu jst				
				rodzaj podwyższenia kapitału zakładowego	forma pokrycia podwyższenia kapitału zakładowego	cel podwyższenia kapitału zakładowego	tak/nie	rozdział	paragraf	wartość (w zł)	
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1											
2											
...											

12. Czy jednostka posiadała w roku sprawozdawczym należności lub zobowiązania z tytułu poręczeń lub gwarancji udzielonych innym jednostkom?								nie	☐ 1	
								tak	☐ 2	
12.1. Wartość należności z tytułu udzielonych gwarancji/poręczeń wg grup dłużników (w zł)			Należność główna		Odsetki ustawowe od należności głównej		Wartość spłat dokonanych (wydatki) od początku roku do końca okresu sprawozdawczego		Kwota odzyskanych wierzytelności (dochody) od początku roku do końca okresu sprawozdawczego	
			ogółem	w tym z tytułu gwarancji standaryzowanych	ogółem	w tym z tytułu gwarancji standaryzowanych	ogółem	w tym z tytułu gwarancji standaryzowanych	ogółem	w tym z tytułu gwarancji standaryzowanych
0			1	2	3	4	5	6	7	8
Kwota ogółem (w. 02+03+05+07)			01							
Podmioty sektora finansów publicznych			02							
Banki i krajowe instytucje finansowe			03							
w tym publiczne			04							
Przedsiębiorstwa niefinansowe			05							
w tym publiczne			06							
Pozostałe podmioty			07							
12.2. Wartość zobowiązań z tytułu udzielonych gwarancji/poręczeń wg grup wierzycieli (w zł)			Wartość nominalna niewymagalnych zobowiązań		Wartość nominalna wymagalnych zobowiązań		Wartość poręczeń i gwarancji udzielonych od początku roku do końca okresu sprawozdawczego			
			ogółem	w tym z tytułu gwarancji standaryzowanych	ogółem	w tym z tytułu gwarancji standaryzowanych	ogółem	w tym z tytułu gwarancji standaryzowanych	ogółem	w tym z tytułu gwarancji standaryzowanych
0			1	2	3	4	5	6		
Kwota ogółem (w. 02+07+09+11)			01							
Podmioty sektora finansów publicznych (w.03+04+05+06)			02							
grupa I			03							
grupa II			04							
grupa III			05							
grupa IV			06							
Banki i krajowe instytucje finansowe			07							
w tym publiczne			08							
Przedsiębiorstwa niefinansowe			09							
w tym publiczne			10							
Pozostałe podmioty			11							

13. Bilans nieskonsolidowany stan w dniu 31 XII (w zł)
sporządzany odrębnie dla:

- 13.1 samorządowych zakładów budżetowych
 13.2 jednostek budżetowych

Aktywa		Stan na początek roku	Stan na koniec roku	Pasywa		Stan na początek roku	Stan na koniec roku			
A. Aktywa trwałe (wiersze02+03+13+14+20)		01		A. Fundusz (wiersze 46+47+50+51)		45				
I. Wartości niematerialne i prawne		02		I. Fundusz jednostki		46				
II. Rzeczowe aktywa trwałe		03		II. Wynik finansowy netto (+, -)(wiersze 48+49)		47				
Środki trwałe (wiersze 05+07+08+09+10)		04		z tego	zysk netto (+)	48				
z tego	grunty	05								
	w tym grunty stanowiące własność jednostki samorządu terytorialnego, przekazane w użytkowanie wieczyste innym podmiotom	06								
	budynki, lokale, i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	07								
	urządzenia techniczne i maszyny	08								
	środki transportu	09								
	inne środki trwałe	10								
	Środki trwałe w budowie (inwestycje)	11								
Zaliczki na środki trwałe w budowie (inwestycje)	12		III. Odpisy z wyniku finansowego (nadwyżka środków obrotowych) (-)					50		
III. Należności długoterminowe		13						IV. Fundusz mienia zlikwidowanych jednostek		51
IV. Długoterminowe aktywa finansowe		14		B. Fundusze placówek		52				
w tym	akcje i udziały	15		C. Państwowe fundusze celowe		53				
	inne papiery wartościowe	16		D. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania		54				
	udzielone pożyczki i kredyty	17		I. Zobowiązania długoterminowe		55				
	w tym zagrożone	18		w tym	kredyty i pożyczki	56				
	inne aktywa finansowe	19			z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	57				
V. Wartość mienia zlikwidowanych jednostek		20		II. Zobowiązania krótkoterminowe (wiersze od 59 do 68)		58				
B. Aktywa obrotowe (wiersze 22+27+33+43)		21		z tego	z tytułu dostaw i usług	59				
I. Zapasy (wiersze od 23 do 26)		22			wobec budżetów	60				
z tego	materiały	23			z tytułu ubezpieczeń i innych świadczeń	61				
	półprodukty i produkty w toku	24			z tytułu wynagrodzeń	62				
	produkty gotowe	25			kredyty i pożyczki	63				
	towary	26			z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	64				
II. Należności krótkoterminowe (wiersze 28 do 32)		27			pozostałe zobowiązania	65				
z tego	z tytułu dostaw i usług	28			sumy obce (depozytowe, zabezpieczenie wykonania umów)	66				
	od budżetów	29			rozliczenia z tytułu środków na wydatki budżetowe i z tytułu dochodów budżetowych	67				
	z tytułu ubezpieczeń i innych świadczeń	30			fundusze specjalne (wiersze 69+70)	68				
	pozostałe należności	31			z tego	Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	69			
	rozliczenia z tytułu środków na wydatki budżetowe i z tytułu dochodów budżetowych	32				inne fundusze	70			
III. Krótkoterminowe aktywa finansowe (wiersze 34 do 42)		33			III. Rezerwy na zobowiązania		71			
z tego	środki pieniężne w kasie	34			IV. Rozliczenia międzyokresowe		72			
	środki pieniężne na rachunkach bankowych	35								
	środki pieniężne państwowego funduszu celowego	36								
	inne środki pieniężne	37								
	akcje lub udziały	38								
	inne papiery wartościowe	39								
	udzielone kredyty i pożyczki	40								
	w tym zagrożone	41								
	inne aktywa finansowe	42								
IV. Rozliczenia międzyokresowe		43								
Suma aktywów		44		Suma pasywów		73				

14. Czy jednostki posiadające osobowość prawną podległe Państwa instytucji¹:		
14.1 w roku sprawozdawczym zawarły umowy o charakterze sprzedaży zwrotnej?	nie	☐ 1
	tak	☐ 2
Nazwa jednostki		Regon
0	1	2
1		
2		
...		
14.2 realizowały w roku sprawozdawczym przedsięwzięcia z zakresu poprawy efektywności energetycznej w formule partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP) lub innej?	nie	☐ 1
	tak	☐ 2
Nazwa jednostki		Regon
0	1	2
1		
2		
...		
14.3 realizowały w roku sprawozdawczym przedsięwzięcia w formule partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP) inne niż z zakresu poprawy efektywności energetycznej?	nie	☐ 1
	tak	☐ 2
Nazwa jednostki		Regon
0	1	2
1		
2		
...		

¹ należy wykazać dane dla poniższych jednostek:

- samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, dla których organem założycielskim lub nadzorującym jest jednostka samorządu terytorialnego,
- instytucje kultury, dla których organem założycielskim lub nadzorującym jest jednostka samorządu terytorialnego,
- wojewódzkie ośrodki ruchu drogowego.

Proszę podać szacunkowy czas (w minutach) przeznaczony na przygotowanie danych dla potrzeb wypełnienia formularza	1	
Proszę podać szacunkowy czas (w minutach) przeznaczony na wypełnienie formularza	2	

(e-mail kontaktowy w zakresie sporządzonego sprawozdania – WYPEŁNIAĆ WIELKIMI LITERAMI)

.....
(telefon kontaktowy
w zakresie sporządzonego sprawozdania)

.....
(miejsowość, data)

Objaśnienia do formularza RF-03

Sprawozdanie jednostek sektora instytucji rządowych i samorządowych

Uwaga: W e-mailu każdy znak powinien zostać wpisany w odrębnej kratce.

Przykład wypełnienia e-maila:

Z	E	N	O	N	.	K	O	W	A	L	S	K	I	@	X	X	X	.	Y	Y	Y	.	P	L																	
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

We wszystkich pytaniach przez *jednostkę* należy rozumieć jednostkę sprawozdawczą (jednostkę samorządu terytorialnego (jst)) łącznie z jej jednostkami budżetowymi oraz samorządowymi zakładami budżetowymi, tzn. dane powinny być wykazane łącznie dla wszystkich tych jednostek, za wyjątkiem pytania 14, które sporządza zbiorczo za jednostki posiadające osobowość prawną dla których jest organem założycielskim lub nadzorującym.

Pytanie 13 należy sporządzić odrębnie: zbiorczo dla wszystkich samorządowych zakładów budżetowych (13.1) oraz łącznie dla wszystkich jednostek budżetowych (z urzędem samorządu) (13.2).

Kwoty w sprawozdaniu wykazywane są w zł, bez znaku po przecinku (grosze należy zaokrąglić do pełnych złotych)

Pytanie 1 oraz **pytanie 14 - sprzedaż zwrotna** - transakcja, w której obecny właściciel przedmiotu (środka trwałego) sprzedaje go i jednocześnie zawiera z kupującym (teraz już leasingodawcą/wydzierżawiającym/wynajmującym) umowę leasingu/dzierżawy/najmu. Były właściciel, teraz leasingobiorca/dzierżawca/najemca, otrzymuje możliwość użytkowania przedmiotu leasingu/dzierżawy/najmu i zapewnia sobie prawo odkupienia po wygaśnięciu umowy. Sprzedaż zwrotna powoduje odmrożenie kapitału ulokowanego wcześniej w środkach trwałych. W przypadku umów leasingu zwrotnego, sprzedaż zwrotna może być zawierana zarówno w formie leasingu operacyjnego, jak i finansowego.

W rubryce 2 należy wykazać rodzaje umów, które zostały zawarte w ramach transakcji sprzedaży zwrotnej, tj. np. leasing finansowy, leasing operacyjny, umowa sprzedaży, umowa dzierżawy, umowa najmu lub inne (proszę wpisać jakie?).

Przez **rodzaje zaangażowanych aktywów** należy rozumieć:

- grunty,
- budynki i lokale,
- obiekty inżynierii lądowej i wodnej,
- maszyny i urządzenia techniczne,
- środki transportu,
- narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie,
- pozostałe

W pytaniach 1 i 14 **należy** wykazać **tylko** zawarte umowy o charakterze sprzedaży zwrotnej (w tym powiązane z leasingiem, dzierżawą, najmem). **Nie należy** wykazywać „zwykłego” najmu, leasingu, ani zakupów dokonanych przez jednostkę.

Pytanie 2 - klauzule wycofania (ang. claw-back clause) - uprawnienia zbywcy aktywów (jednostki samorządu terytorialnego, przez z góry określony czas, do otrzymania całości lub części zysku z dalszej (późniejszej) odsprzedaży aktywów przez nowego właściciela. Występowanie klauzul wycofania w umowach sprzedaży pozwala sektorowi instytucji rządowych i samorządowych na uniknięcie ryzyka nieotrzymania odpowiedniej ceny w momencie sprzedaży albo na udział w dodatkowych zyskach.

Pytanie 3 oraz **pytanie 14 - przedsięwzięcia z zakresu poprawy efektywności energetycznej** to m.in. przedsięwzięcia w formule PPP (partnerstwa publiczno-prywatnego), leasingu operacyjnego lub umowy o świadczenie usług.

Przedsięwzięcia w **formule partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP)** - przedsięwzięcia, o których mowa w ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. 2019 poz. 1445, z późn. zm.).

Kontraktowa wartość nakładów inwestycyjnych - wartość nakładów inwestycyjnych zgodną z zawartą umową.

W pytaniach 3 oraz 3.2 należy wymienić przedsięwzięcia realizowane w roku sprawozdawczym w ramach obowiązującej umowy, niezależnie od fazy przedsięwzięcia (np. faza budowy, faza eksploatacji, świadczenie usług itd.).

Przykładowe rodzaje pozostałych **płatności na rzecz partnera prywatnego** (pytanie 3 oraz 3.2): opłata za dostępność, opłata za zarządzanie, opłata za utrzymanie, spłata odsetek.

Pytanie 4 - spółka specjalnego przeznaczenia (ang. special purpose entity (SPE) **lub** **spółka celowa** (ang. special purpose vehicle (SPV) to przeważnie spółka z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółka komandytowa powołana w określonym, wąskim lub czasowo ograniczonym celu oraz aby wykluczyć ryzyko finansowe, szczególnie sposób opodatkowania lub ryzyko związane z nadzorem.

Instytucja finansująca - należy rozumieć jednostkę wnoszącą stosowny kapitał pozwalający spółce komunalnej zrealizować określone przedsięwzięcie (projekt) (tzw. sponsor). Do instytucji finansujących nie należy zaliczać jednostek samorządu terytorialnego.

Pytanie 5 - zobowiązania - należy wykazać wszystkie zobowiązania jednostki (wymagalne i niewymagalne) za wyjątkiem kredytów i pożyczek, papierów wartościowych i przyjętych depozytów wykazanych w sprawozdaniu Rb-Z.

Zobowiązania wymagalne - wszystkie bezsporne zobowiązania, których termin płatności dla dłużnika minął, a które nie zostały ani przedawnione, ani umorzone. Wynikają głównie z dostaw towarów i usług (np. niezapłaconych w terminie faktur), prawomocnych orzeczeń sądu, udzielonych poręczeń i gwarancji. Kategoria ta nie obejmuje wymagalnych zobowiązań z tytułu papierów wartościowych, pożyczek i kredytów oraz przyjętych depozytów, a także odsetek za opóźnienie od zobowiązań wymagalnych. W sytuacji, w której zostanie zawarta ugoda pomiędzy dłużnikiem a wierzycielem i zobowiązanie uprzednio wymagalne zostanie zrestrukturyzowane (tj. wierzyciel wyznaczy nowy harmonogram spłat), zobowiązanie przestaje być wymagalne i nie podlega wykazaniu w rubrykach odnoszących się do zobowiązań wymagalnych. W przypadku gdy termin spłaty zrestrukturyzowanego zobowiązania wykracza poza jeden rok, licząc od pierwotnego terminu płatności, takie zobowiązanie może spełniać przesłanki umowy nienazwanej kwalifikowanej do kategorii kredyty i pożyczki. Zobowiązanie staje się wymagalne, licząc od dnia następnego po upływie terminu płatności wskazanego w dokumencie zapłaty lub zapisanego w umowie.

Pytanie 5 i pytanie 12. Dłużników i wierzycieli należy podzielić na następujące grupy

Grupa I obejmuje organy władzy publicznej, organy administracji rządowej, organy kontroli państwowej i ochrony prawa, sądy i trybunały, państwowe jednostki budżetowe, oraz państwowe fundusze celowe nieposiadające osobowości prawnej, z wyłączeniem funduszy wskazanych w grupie IV (m. in. urzędy skarbowe, sądy, trybunały, jednostki państwowe).

Grupa II obejmuje agencje wykonawcze, instytucje gospodarki budżetowej, uczelnie publiczne, samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej nadzorowane przez ministrów, centralne organy administracji rządowej, wojewodów i uczelnie medyczne, Polską Akademię Nauk i tworzone przez nią jednostki organizacyjne, państwowe instytucje kultury, państwowe instytucje filmowe oraz inne państwowe osoby prawne, utworzone na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych, z wyłączeniem przedsiębiorstw państwowych, instytutów badawczych, banków i spółek prawa handlowego (m. in. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych).

Grupa III obejmuje jednostki samorządu terytorialnego, samorządowe jednostki budżetowe, samorządowe zakłady budżetowe, samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej nadzorowane przez jednostki samorządu terytorialnego, samorządowe instytucje kultury oraz samorządowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw, w celu wykonywania zadań publicznych, z **wyłączeniem** banków oraz spółek prawa handlowego.

Grupa IV obejmuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych i fundusze zarządzane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i fundusze zarządzane przez Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz Narodowy Fundusz Zdrowia.

Bank Centralny – Narodowy Bank Polski.

Banki z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (banki państwowe, banki spółdzielcze, banki w formie spółek akcyjnych).

Pozostałe krajowe instytucje finansowe obejmują podmioty, których główną działalnością jest pośrednictwo finansowe (przy równoczesnym zaciąganiu zobowiązań na własny rachunek w wyniku przeprowadzania transakcji finansowych), z **wyłączeniem** banków, oraz jednostki świadczące usługi pomocnicze w stosunku do pośrednictwa finansowego. Do tej grupy podmiotów **zalicza się** w szczególności: fundusze inwestycyjne, towarzystwa funduszy inwestycyjnych, narodowe fundusze inwestycyjne, zakłady ubezpieczeń, towarzystwa emerytalne, fundusze emerytalne, domy maklerskie, mające siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Przedsiębiorstwa niefinansowe obejmują podmioty, których główną działalnością jest produkcja i obrót dobrami lub świadczenie usług niefinansowych, w szczególności przedsiębiorstwa państwowe, spółki, spółdzielnie, oddziały przedsiębiorców zagranicznych, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek zatrudniające powyżej 9 osób (bez względu na wymiar etatu) na koniec danego okresu sprawozdawczego, grupy producenckie, niepubliczne szkoły wyższe, **spółki prowadzące działalność leczniczą**, agencje (z wyjątkiem agencji wykonawczych). Dopuszcza się dokonywanie szacunków w przypadku braku wyczerpujących informacji na temat przynależności kontrahenta do danej grupy dłużników/ wierzycieli.

Gospodarstwa domowe obejmują osoby lub grupy osób będące konsumentami lub producentami rynkowymi wyrobów i usług. Do tego sektora zaliczane są osoby fizyczne, w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek zatrudniające do 9 osób łącznie (bez względu na wymiar etatu) na koniec danego okresu sprawozdawczego oraz rolnicy indywidualni, szkoły niepubliczne prowadzone przez osoby fizyczne, o ile zatrudniają do 9 osób łącznie (bez względu na wymiar etatu) na koniec danego okresu sprawozdawczego. Kategoria ta obejmuje również zobowiązania wobec osób fizycznych zatrudnionych w jednostce sporządzającej sprawozdanie. Dopuszcza się dokonywanie szacunków w przypadku braku wyczerpujących informacji na temat przynależności do danej grupy dłużników/wierzycieli.

Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych są to odrębne jednostki organizacyjne, działające na rzecz gospodarstw domowych i będące prywatnymi pozostałymi producentami nierynkowymi. Sektor ten obejmuje związki zawodowe, fundacje, stowarzyszenia, partie polityczne, kościoły lub związki wyznaniowe mające uregulowane stosunki z Rzeczpospolitą Polską, kluby: społeczne, kultury, rekreacyjne i sportowe, instytucje dobroczynne i inne organizacje społeczne oraz zawodowe finansowane z dobrowolnych wpłat pieniężnych lub w naturze od innych jednostek instytucjonalnych.

Do **dłużników/wierzycieli zagranicznych** zalicza się nierezydentów będących osobami fizycznymi mającymi miejsce zamieszkania za granicą oraz osobami prawnymi mającymi siedzibę za granicą, a także inne podmioty mające siedzibę za granicą posiadające zdolność zaciągania zobowiązań i nabywania praw we własnym imieniu. Nierezydentami są również znajdujące się za granicą oddziały, przedstawicielstwa i przedsiębiorstwa utworzone przez rezydentów, a także obce przedstawicielstwa dyplomatyczne, urzędy konsularne i inne obce przedstawicielstwa oraz misje specjalne i organizacje międzynarodowe korzystające z immunitetów i przywilejów dyplomatycznych lub konsularnych.

Podmioty należące do strefy euro to nierezydenci mający siedzibę lub miejsce zamieszkania w państwie członkowskim Unii Europejskiej, w którym obowiązującym środkiem płatniczym jest euro.

Pozostałe podmioty zagraniczne to nierezydenci mający miejsce zamieszkania za granicą oraz osoby prawne mające siedzibę za granicą w innym państwie niż w państwie członkowskim Unii Europejskiej strefy euro.

W pytaniu 12 przez **pozostałe podmioty** należy rozumieć podmioty zaliczone do grupy przedsiębiorstw niefinansowych, gospodarstw domowych, instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, wierzycieli/dłużników zagranicznych w tym podmioty należące do strefy euro oraz pozostałe podmioty zagraniczne (zgodnie z powyższym opisem).

Pytanie 6 - przejęcie zobowiązań innego podmiotu - przejęcie odpowiedzialności innej jednostki za nieuregulowane zobowiązania wobec wierzyciela. Często ma to miejsce gdy podmiot przejmujący udziela gwarancji spłacenia długu innej jednostki, po czym następuje wezwanie do realizacji gwarancji lub gwarancja ta jest uruchamiana. Należy wykazać wszystkie przejęte zobowiązania. W przypadku przejęcia zobowiązań np. tylko od jednej jednostki ale z różnych tytułów, proszę w kolejnych wierszach wyszczególnić tytuły powtarzając tę samą *Nazwę jednostki* i ten sam numer *Regon*.

Pytanie 7 - umorzenie należności od innego podmiotu - wygaśnięcie lub zmniejszenie należności w drodze porozumienia między wierzycielem a dłużnikiem.

Umorzenia należności dotyczą także m. in. umorzeń podatków i opłat lokalnych, kar umownych, czynszu, łącznie z odsetkami od umorzeń. Nie należy ujmować kosztów sądowych. W przypadku osób fizycznych należy wpisywać łączną kwotę umorzenia należności pogrupowanych według tytułów. W kolumnie *Nazwa jednostki* wpisujemy określenie "osoby fizyczne" (nie wymieniamy po kolei osób fizycznych); kolumnę *Regon* pozostawiamy niewypełnioną. W przypadku dużej liczby jednostek posiadających numer Regon, które

uzyskały umorzenie należności z tego samego tytułu, można wykazać łączną kwotę tego umorzenia (podobnie jak w przypadku osób fizycznych) i pozostawić niewypełnione pole Regon. Ważne jest aby każdy tytuł umorzenia został wpisany osobno.

W przypadku kwot mniejszych od 1 zł proszę stosować zasady matematyczne.

W **pytaniu 8** wykazuje się zobowiązania według wartości nominalnej wynikające z umów nienazwanych związanych z finansowaniem usług, dostaw, robót budowlanych, dotyczących zrestrukturyzowanych lub przejętych przez instytucje finansowe **kredytów handlowych**, przez które rozumie się długoterminowe zobowiązania powstające w wyniku bezpośredniego udzielenia przez dostawców lub producentów odroczenia terminu zapłaty za te transakcje.

Kredyt handlowy uważa się za **przejęty** od dostawcy (producenta) przez bank czy inną instytucję finansową wtedy, gdy spełnione są łącznie dwie przesłanki:

- jednostka nie jest już zobowiązana z tego tytułu do dokonywania płatności na rzecz dostawcy;
- instytucja finansowa, w przypadku niedokonania płatności przez jednostkę, nie ma ani bezpośrednich, ani pośrednich roszczeń w stosunku do dostawcy.

Kredyt handlowy uważa się za **zrestrukturyzowany** wtedy, gdy jest podpisywana nowa umowa (zmiana umowy pierwotnej) pomiędzy stronami zmieniająca główne cechy ekonomiczne istniejącego zobowiązania do zapłaty o odroczonym terminie, do których należy zaliczyć oprocentowanie lub czas spłaty zobowiązań, ale które nie są ograniczone jedynie do prostego wydłużenia pierwotnego terminu spłaty, w tym uzgodnienia bez dodatkowych odsetek, czy dyskonta, nowego harmonogramu spłat.

Pytanie 9 - umowa wsparcia (porozumienia) zakłada formalne przejęcie zadłużenia jst przez spółkę przy jednoczesnym zobowiązaniu się jst do przekazywania tej spółce świadczenia pieniężnego, w wysokości odpowiadającej kwocie, którą spółka jest obciążona w związku z „przejęciem” zobowiązania. Umowy te kształtują zobowiązanie jednostki samorządu terytorialnego do przekazywania spółce świadczenia pieniężnego w oparciu o określony tytuł prawny (np. dopłaty do kapitału), które to świadczenie faktycznie odpowiada kwocie obciążenia spółki z tytułu zobowiązania dłużnego i przypadających do spłaty odsetek.

Pytanie 10 – dywidendy należy wykazywać w ujęciu kasowym, za rok sprawozdawczy.

Pytanie 11 - podwyższenie kapitału zakładowego dotyczy dofinansowania przedsiębiorstw publicznych i prywatnych przez jst. Dokapitalizowanie przedsiębiorstw, może zostać przeprowadzone zarówno w formie transakcji finansowej jak i niefinansowej. Jedną z podstawowych form dokapitalizowania jest przelew gotówki na konto przedsiębiorstwa, jak również sfinansowanie emisji nowych akcji czy udziałów. Często zastrzyk kapitałowy przyjmuje formę umorzenia długów lub ich zmniejszenia, udzielenia dotacji na inwestycje, możliwości gwarancji pożyczki lub konwersji zobowiązań. Niefinansowe formy dokapitalizowania to np. przekazanie aktywów niefinansowych na rzecz przedsiębiorstwa w postaci infrastruktury (rurociągi, trakcje elektryczne itp.), ziemi, budynków, maszyn i urządzeń, inkorporacja majątku innych spółek.

Przez rodzaj podwyższenia kapitału zakładowego należy rozumieć:

1. emisja nowych akcji;
2. podwyższenia wartości nominalnej dotychczasowych akcji;
3. inne (wymienić).

Przez formę pokrycia podwyższenia kapitału zakładowego należy rozumieć:

1. gotówka;
2. aktywa finansowe np. akcje innej spółki;
3. budynki;
4. grunt;
5. pozostałe środki trwałe
6. inne (wymienić).

W **pytaniu 12.1** należy wykazać należności jednostki z tytułu udzielonych przez nią poręczeń i gwarancji, które powstały w wyniku uruchomienia poręczenia (gwarancji), czyli realizacji umowy poręczenia (gwarancji).

W **rubryce 1** - należy podać wartość, którą beneficjent zobowiązany jest zwrócić poręczycielowi (gwarantowi) w wyniku uruchomienia poręczenia, czyli realizacji umowy poręczenia (gwarancji). W przypadku kredytów, pożyczek i emisji papierów wartościowych objętych poręczeniami (gwarancjami) uwzględnia się zarówno kwotę świadczenia głównego (wartość nominalną kredytów, pożyczek lub papierów wartościowych), jak i świadczeń ubocznych (odsetek oraz innych opłat), o ile zostały objęte poręczeniem (gwarancją).

W **rubryce 3** należy podać wartość należnych odsetek ustawowych na koniec okresu sprawozdawczego od należności niespłaconych w terminie przez beneficjenta udzielonego poręczenia (gwarancji).

W **rubryce 5** - należy podać wartość spłat dokonanych w okresie sprawozdawczym, tj. od początku roku budżetowego do końca okresu sprawozdawczego, za dłużników z tytułu udzielonych poręczeń lub gwarancji (wydatki) obejmującą wartość faktycznie spłaconych środków (świadczenia głównego i świadczeń ubocznych) w ramach realizacji umów poręczenia lub gwarancji.

W **rubryce 7** należy podać kwotę odzyskanych wierzytelności w okresie sprawozdawczym, tj. od początku roku budżetowego do końca okresu sprawozdawczego, od dłużników z tytułu poręczeń i gwarancji (dochody) - kwota należności głównej oraz należności ubocznych z tytułu realizacji zawartych umów poręczenia lub gwarancji.

W **pytaniu 12.2** należy wykazać **wartość zobowiązań z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji**, tj. wartość nominalną niewymagalnych (potencjalnych) zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji, jak również zobowiązania wymagalne, które jednostka udzielająca poręczenia (gwarancji) musi spłacić za dłużnika (tj. beneficjenta umowy poręczenia lub gwarancji) w przypadku uruchomienia poręczenia (gwarancji), czyli realizacji umowy poręczenia (gwarancji).

Do wyliczenia wartości nominalnej zobowiązania objętego poręczeniem lub gwarancją:

- podlegającego oprocentowaniu według zmiennych stóp procentowych, przyjmuje się stopę procentową obowiązującą w ostatnim dniu danego okresu sprawozdawczego,
- wyrażonego w walucie obcej stosuje się średni kurs tej waluty ogłaszany przez Narodowy Bank Polski, obowiązujący w ostatnim dniu roboczym danego okresu sprawozdawczego.

W rubryce 1 - wykazuje się wartość nominalną niewymagalnych (potencjalnych) zobowiązań rozumianą jako oszacowana kwota, którą poręczyciel (gwarant) byłby zobowiązany zapłacić do końca okresu obowiązywania poręczenia (gwarancji), przy założeniu pełnego wykorzystania środków z poręczanego (gwarantowanego) kredytu, pożyczki lub emisji papierów wartościowych, gdyby dłużnik, za którego udzielono poręczenia (gwarancji), nie dokonał spłaty zobowiązania samodzielnie. W przypadku kredytów, pożyczek i emisji papierów wartościowych objętych poręczeniami (gwarancjami) uwzględnia się zarówno kwotę świadczenia głównego (wartość nominalną kredytów, pożyczek lub papierów wartościowych), jak i świadczeń ubocznych (odsetek oraz innych opłat), o ile zostały objęte poręczeniem (gwarancją).

W rubryce 3 wykazuje się wartość nominalną rozumianą jako kwotę wymagalnych zobowiązań - świadczeń poręczyciela (gwaranta) należnych do zapłaty w dniu wymagalności.

W rubryce 5 wykazuje się wartość nominalną poręczeń i gwarancji udzielonych od początku roku do końca okresu sprawozdawczego, obejmującą łączną wysokość świadczenia głównego oraz świadczeń ubocznych, poręczonych lub gwarantowanych.

Gwarancje standaryzowane (pytanie 12.1 i 12.2, rubryka 2, 4, 6, 8) – udzielane w dużych ilościach, zwykle na dość małe kwoty, na identycznych warunkach (np. gwarancje kredytów studenckich, gwarancje kredytów eksportowych).

Pytanie 13 Bilans nieskonsolidowany

Bilans należy sporządzić odrębnie: zbiorczo dla wszystkich samorządowych zakładów budżetowych (13.1) oraz łącznie dla wszystkich jednostek budżetowych (wraz z urzędem samorządu) (13.2).

AKTYWA

W wierszu 01 wykazuje się aktywa trwałe jednostki w wartości netto, na które składają się wartości niematerialne i prawne, rzeczowe aktywa trwałe, należności długoterminowe, długoterminowe aktywa finansowe oraz wartość mienia zlikwidowanych jednostek.

W wierszu 02 wykazuje się nabyte przez jednostkę, zaliczane do aktywów trwałych, prawa majątkowe nadające się do gospodarczego wykorzystania, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, przeznaczone do używania na potrzeby jednostki, a w szczególności: autorskie prawa majątkowe, prawa pokrewne, licencje, koncesje; prawa do wynalazków, patentów, znaków towarowych, wzorów użytkowych oraz zdobniczych; know-how. Do wartości niematerialnych i prawnych zalicza się również nabytą wartość firmy oraz koszty zakończonych prac rozwojowych.

W wierszu 03 wykazuje się wartość netto środków trwałych, środków trwałych w budowie oraz zaliczek na środki trwałe w budowie.

W wierszu 04 wykazuje się wartość netto rzeczowych aktywów trwałych i zrównanych z nimi, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, kompletnych, zdalnych do użytku i przeznaczonych na potrzeby jednostki. Wykazuje się też środki trwałe przejęte w nieodpłatny zarząd i użytkowanie.

W wierszu 11 wykazuje się środki trwałe w budowie, czyli przedsięwzięcia mające na celu uzyskanie nowych lub ulepszenie już posiadanych środków trwałych, w wysokości ogółu kosztów pozostających w bezpośrednim związku z ich nabyciem lub wytworzeniem, pomniejszonych o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości. Zalicza się tu również budowę tych budynków lub obiektów inżynierii lądowej i wodnej, które z chwilą, gdy staną się gotowe, zostaną zaliczone do inwestycji (z wyjątkiem ulepszenia nieruchomości nabytych jako inwestycje).

W wierszu 12 wykazuje się równowartość środków pieniężnych wyrażonych w walucie polskiej i w walutach obcych przekazanych kontrahentom na poczet dostaw lub usług dotyczących środków trwałych w budowie, a także przekazanych kwot odpowiadających udziałowi jednostki we wspólnym finansowaniu środków trwałych w budowie.

W wierszu 13 wykazuje się należności (bez należności z tytułu dostaw i usług), w walucie polskiej i obcej, których termin zapłaty (lub ostatniej raty) przypada po okresie dłuższym niż rok od dnia bilansowego, w kwocie wymaganej zapłaty, z zachowaniem ostrożności.

W wierszu 14 wykazuje się m.in. udziały, akcje, papiery wartościowe, udzielone pożyczki i kredyty (w tym pożyczki zagrożone), inne aktywa finansowe, przeznaczone do zbycia w terminie dłuższym niż 12 miesięcy od dnia bilansowego lub od daty ich założenia, wystawienia lub nabycia.

W wierszu 18 i 41 wykazuje się kredyty i pożyczki zagrożone. Kredit, pożyczka jest zagrożona w przypadku, gdy płatności odsetek lub kapitału są przeterminowane 90 dni lub więcej lub kiedy płatności odsetkowe za okres 90 dni lub więcej zostały skapitalizowane, refinansowane lub ich płatność została odsunięta w czasie na podstawie umowy lub płatności dokonywane są wcześniej niż 90 dni, ale istnieją powody (takie, jak zgłoszenie przez dłużnika wniosku o upadłość) by wątpić, że spłata będzie dokonana w całości.

W wierszu 21 wykazuje się wartość aktywów obrotowych, na które składają się zapasy, należności krótkoterminowe, krótkoterminowe aktywa finansowe oraz rozliczenia międzyokresowe.

W wierszu 22 wykazuje się składniki zapasów, tj. materiały, półprodukty i produkty w toku, produkty gotowe, towary.

W wierszu 30 wykazuje się stan należności z tytułu dotacji budżetowych i ewentualnych nadpłat z tytułu podatków oraz innych tytułów rozliczanych z budżetem centralnym, z budżetami terenowymi i Zakładem Ubezpieczeń Społecznych w kwocie wymagającej zwrotu oraz należności z tytułu innych świadczeń, do których mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2017 r. poz. 201, z późn. zm.).

W wierszu 43 wykazuje się stan czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów i rozliczeń międzyokresowych przychodów (podlegających rozliczeniu w okresie nie dłuższym niż 12 miesięcy od dnia bilansowego) jako odpowiednik przychodów niebędących jeszcze na dzień bilansowy należnościami z prawnego punktu widzenia.

PASYWA

W wierszu 45 wykazuje się fundusz własny jednostki, wynik finansowy netto roku obrotowego oraz fundusz mienia zlikwidowanych jednostek.

W wierszu 54 wykazuje się zobowiązania długoterminowe, zobowiązania krótkoterminowe oraz rezerwy na zobowiązania.

W **wierszu 55** wykazuje się, wyrażone w walucie polskiej i w walutach obcych, zobowiązania długoterminowe z terminem spłaty (lub spłaty ostatniej raty) dłuższym niż rok od dnia bilansowego (bez zobowiązań z tytułu dostaw i usług).

W **wierszu 56** wykazuje się uzyskane długoterminowe pożyczki i kredyty bankowe, w kwocie wymagającej zapłaty (wraz z ewentualnymi odsetkami).

W **wierszu 57** wykazuje się zobowiązania długoterminowe dotyczące zaciągniętych drogą wystawienia obligacji i innych papierów wartościowych (emitowanych przez jednostkę) łącznie z ewentualnymi odsetkami.

W **wierszu 58** wykazuje się ogół zobowiązań z tytułu dostaw i usług, a także tę część innych zobowiązań, które stają się wymagalne w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego.

W **wierszu 72** wykazuje się rozliczenia międzyokresowe przychodów obejmujące w szczególności: równowartość otrzymanych lub należnych od kontrahentów środków z tytułu świadczeń, których wykonanie nastąpi w następnych okresach sprawozdawczych, środki pieniężne otrzymane na sfinansowanie nabycia lub wytworzenia środków trwałych, w tym także środków trwałych w budowie oraz prac rozwojowych, a także równowartość przejętych nieodpłatnie (w tym w drodze darowizny) środków trwałych w budowie, środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, jeżeli stosownie do innych ustaw nie zwiększają one kapitałów (funduszy) własnych. Zaliczone do rozliczeń międzyokresowych przychodów kwoty zwiększają stopniowo pozostałe przychody operacyjne, równoległe do odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych od środków trwałych lub kosztów prac rozwojowych sfinansowanych z tych źródeł.

W **pytaniu 14** należy wykazać dane dla:

- samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, dla których organem założycielskim lub nadzorującym jest jednostka samorządu terytorialnego,
- instytucji kultury, dla których organem założycielskim lub nadzorującym jest jednostka samorządu terytorialnego,
- wojewódzkich ośrodków ruchu drogowego.